

УПРАВЛІНЬСКА ЗВІТНІСТЬ: СУТНІСТЬ І АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ

© 2014 КОРОЛЬ С. Я.

УДК 657.37

Король С. Я. Управлінська звітність: сутність і алгоритм формування

Метою статті є уточнення сутності поняття «управлінська звітність», визначення місця та ролі управлінської звітності в обліково-інформаційній системі підприємства і обґрунтування алгоритму її формування. Проаналізовано, систематизовано та узагальнено змістовний, формальний і методичний підходи до базової економічної категорії «звітність» і поняття «управлінська звітність». На основі порівняння управлінської з іншими видами звітності встановлені її сутнісні характеристики та запропоновано власне визначення даного поняття. Доведено, що управлінська звітність є засобом формалізації вимог внутрішніх користувачів до управлінського обліку. Встановлено, що основою створення управлінської звітності має бути інтегрована обліково-аналітична база даних. Запропоновано алгоритм формування управлінської звітності як основу створення обліково-інформаційної бази управління підприємством. Визначено, що подальший розвиток теорії та практики формування управлінської звітності слід спрямувати на автоматизацію обліково-звітної роботи на підприємстві та створення єдиного інформаційного простору як основи забезпечення внутрішніх користувачів своєчасною, достовірною і релевантною інформацією.

Ключові слова: управлінська звітність, управлінський облік, формування управлінської звітності, автоматизація.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 20.

Король Світлана Яківна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: sykorol@ukr.net

УДК 657.37

UDC 657.37

Король С. Я. Управленческая отчетность: сущность и алгоритм формирования

Korol S. Ya. Management Reporting: the Nature and Formation Algorithm

Целью публикации является определение сущности понятия «управленческая отчетность», места и роли управленческой отчетности в учетно-информационной системе предприятия и обоснование алгоритма ее формирования. Проанализированы, систематизированы и обобщены содержательный, формальный и методический подходы к базовой экономической категории «отчетность» и понятие «управленческая отчетность». На основе сравнения управленческой с другими видами отчетности установлены ее сущностные характеристики и предложено собственное определение данного понятия. Доказано, что управленческая отчетность является средством формализации требований внутренних пользователей к управленческому учету. Установлено, что основой создания управленческой отчетности должна быть интегрированная учетно-аналитическая база данных. Предложен алгоритм формирования управленческой отчетности как основа создания учетно-информационной базы управления предприятием. Определено, что дальнейшее развитие теории и практики формирования управленческой отчетности следует направить на автоматизацию учетно-отчетной работы на предприятии и создание единого информационного пространства как основы обеспечения внутренних пользователей своевременной, достоверной и релевантной информацией.

The purpose of the publication is to define the essence of the concept of "management accounting", the place and role of management accounting in the accounting and enterprise information system and justification of the algorithm of its formation. The substantive, formal and methodological approaches to the basic economic categories of 'accountability' and the concept of "management reporting" were analyzed, systematized and summarized. Based on a comparison with other types of management reporting its essential characteristics were established and own definition of the concept was proposed. It was proved that the management reporting is a means of formalizing the requirements of internal users to management accounting. It was established that the basis for the creation of management reporting should be integrated accounting and analytical database. An algorithm for management reporting as a basis for the creation of accounting and management information base now was suggested. It was determined that the further development of the theory and practice of management reporting should be focused on the automation of accounting and reporting in the enterprise and the creation of a common information space as a basis for internal users to ensure timely, accurate and relevant information.

Ключевые слова: управленческая отчетность, управленческий учет, формирование управленческой отчетности, автоматизация.

Key words: management reporting, management accounting, management reporting, automation.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 20.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 20.

Король Светлана Яковлевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры бухгалтерского учета, Киевский национальный торговельно-экономический университет (ул. Кіото, 19, Киев, 02156, Украина)

Korol Svitlana Ya. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Kyiv National University of Trade and Economy (vul. Kioto, 19, Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: sykorol@ukr.net

E-mail: sykorol@ukr.net

Система управління підприємством в останні десятиліття зазнала радикальних змін. Проте, незмінно в його основі була і залишається інформація, яку продукує облікова система у калейдоскопі події і фактів життєдіяльності суб'єкта господарювання. Разом з тим, облік має сенс тільки тоді, коли на отриману інформацію є попит. Підсумкове узагальнення таких даних і надання її користувачам здійснюється шляхом складання звітності.

Найбільший запит існує на фінансову звітність, але остання має суттєві обмеження. По-перше, фінансовий облік продукує інформацію про факти господарської діяльності, вплинути на які користувачі вже не можуть, а по-друге, останні не можуть вплинути на зміст і форму подання такої інформації у фінансовій звітності. За свідченням і науковців, і практиків, вимоги до інформаційної бази управління підприємством давно вийшли за межі фінансових звітів і привели до появи такого інформаційного феномену, як управлінська звітність.

Роботу виконано в межах господовірної науково-дослідної теми «Концепція формування та розвитку управлінської звітності з використанням інформаційних технологій» (№ 599/20).

Ще в 2007 р. Голов С. Ф. зазначав, що «в науковій літературі цьому питанню не приділяється достатньо уваги»,

а також казав про важливість розробки адекватної інформаційної системи для реалізації стратегії підприємства [1, с. 334]. Як правило, управлінська звітність згадується у контексті досліджень управлінського обліку або впровадження МСФЗ. В останнє десятиріччя різні аспекти концептуальних основ управлінської звітності досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені Бабкіна О. М., Біла Л. М., Жданова А. Б., Іваненко В. О., Карпенко О. В., Кулик В. А., Любимов М. О., Нагірська К. Є., Нападівська Л. В., Озеран В. О., Позов А. Х., Пушкар М. С., Сльозко Т. М., Сторожук Т. М., Шалаєва Л. В., Шигун М. М. та інші.

Як свідчить проведений аналіз, незважаючи на роль управлінської звітності у прийнятті рішень, питання її формування в економічній літературі досліджені меншою мірою, ніж фінансової чи податкової. Теоретичні основи складання управлінської звітності повністю не сформовані. У науковій літературі «невиправдано мало уваги приділено питанням підготовки й подання управлінської звітності на підприємстві, не розроблена концепція управлінської звітності тощо» [2]. Існуюча різноманітність думок щодо суті поняття «управлінська звітність» пов'язана, зокрема, з традиційним трактуванням ролі (місця) управлінської звітності як внутрішньогосподарського. Навіть саме поняття «управлінська звітність» не отримало одностайного визначення, а проведені теоретичні дослідження у повній мірі не враховують динамічний характер сучасної системи управління підприємством і вимог до його інформаційного забезпечення.

Гіпотеза дослідження. Вирішення даної проблеми дозволить теоретично обґрунтувати новий підхід до організації управлінського обліку та звітності, а отже, сприятиме забезпеченню керівників підприємства необхідною інформацією для прийняття рішень.

Метою статті є уточнення сутності поняття «управлінська звітність», визначення місця та ролі управлінської звітності в обліково-інформаційній системі підприємства і обґрунтування алгоритму її формування.

Поняття «управлінська звітність» є багатограним. У науковій літературі управлінську звітність розглядають як форму надання інформації, сукупність способів отримання даних, сукупність показників (інформації) тощо. Для розуміння сутності даного поняття за основу візьмемо базову категорію «звітність».

Цікаво відзначити, що Іваненко В. О. за результатами ретроспективного аналізу спеціальної літератури 1938 – 2010 рр. робить висновок про «триєдиний підхід до трактування категорії «звітність» як елементу методу бухгалтерського обліку, джерела інформації та форми... спостереження» [3, с. 6] (останнє, на нашу думку, слід розуміти як форми подання інформації користувачам). У цілому такий висновок підтверджує проведений нами аналіз сучасної довідкової та спеціальної літератури. Разом з тим, науковці застосовують різні варіанти підходів до визначення категорії «звітність». Їх узагальнення показало, що всі автори вказують на звітність як джерело інформації та акцентують увагу на змісті звітів або предметі звітування і, лише окремі – на формі подання інформації, методиці обробки інформації, складі користувачів, часове спрямування інформації чи періодичність подання звітів. Вважаємо, що одностайне посилання авторів на звітність як джерело інформації підтверджує, що ця ознака є основною і основою для застосування всіх інших.

Тому далі будемо виходити з того, що в широкому розумінні звітність є джерелом інформації, яка за своїм змістом повинна відповідати призначенню – вимогам користувачів. Інші згадані характеристики звітності (наприклад, [4]) і, зокрема, для управлінської звітності. Відповідно остання також є джерелом інформації і, як таке поняття, може бути охарактеризована через названі ознаки. Разом з тим, у науковій літературі поширеними є інші підходи.

За твердженням Нагірської К. Є., науковці «характеризують управлінську звітність як внутрішню бухгалтерську (внутрішньогосподарську); ототожнюють управлінську звітність з оперативною; визначають управлінську звітність як цілісну систему та спосіб інформування» [5]. Фактично спостерігаємо змішування суджень. Так, перші дві позиції пов'язані з визначенням статусу управлінської звітності, її відношення до інших видів звітності. Остання позиція характеризує її як джерело інформації. Залишимо поза увагою дискусію щодо назви звітності, призначеної задовольняти інформаційні потреби керівників підприємства, і проведемо аналіз наукової літератури на предмет визначення поняття «управлінська звітність» (табл. 1).

Огляд наукових публікацій виявив ряд акцентів, на які звертають увагу науковці. По-перше, зазначимо, що переважна більшість авторів наголошують на призначенні або меті формування звітності – інформаційне забезпечення діяльності користувачів. Крім того, наведені визначення містять посилання на змістовну характеристику управлінської звітності. При цьому окремі автори дають пряме або опосередковане посилання на методику складання управлінської звітності. Щодо форми управлінської звітності існують різні вимоги, які, разом з тим, не заперечують, а доповнюють одна іншу і характеризують управлінську звітність як системи довідок, звітів, записок і внутрішніх документів, що відповідають запитам користувачів. На нашу думку, при визначенні поняття «управлінська звітність» не потрібно посилатись на те, що вона є джерелом інформації. Як було з'ясовано вище, це впливає із самої назви – посилання на категорію «звітність». Для характеристики управлінської звітності слід використовувати ознаки, які виділяють її серед інших видів звітності та вказують на її місце в інформаційно-обліковій системі підприємства.

Підкреслимо, що основні види звітності: фінансова, податкова, статистична, управлінська і т. ін. – відрізняються не тільки призначенням. Кожний вид звітності підприємства має свої особливості щодо змісту та рівня деталізації інформації, періодичності її узагальнення і надання, структури показників і вимірники та користувачів.

Проведений аналіз наукової літератури (табл. 2) дає підстави стверджувати таке. Ототожнення управлінської звітності з внутрішньогосподарською або оперативною, а також визначення її місця як доповнення до фінансової звітності, що формується в межах бухгалтерського обліку, не відповідає сучасній практиці та вимогам до інформаційного забезпечення управління підприємством і, головне, не враховує новітні функціональні можливості комп'ютеризації обліку.

На підтвердження наведемо думку Жданової А. Б.: «управлінський облік і звітність є базисом для підготовки будь-якої іншої звітності. Таким чином, незважаючи на те, що управлінський облік як поняття і технологія визначився не так давно, проте об'єктивна необхідність його ведення

Визначення поняття «управлінська звітність» у спеціальній літературі

Автор	Визначення суті поняття	Акценти
Любимов М. О. [2, с. 9]	...це інтегрована система інформаційної підтримки процесу управління, метою якої є забезпечення інформаційних потреб користувачів, що полягає у формуванні показників на основі інформації, одержаної у різних підсистемах обліку, і підготовка звітів у формі і в терміни, що відповідають запитам різних груп користувачів	<ul style="list-style-type: none"> • призначення; • методика підготовки; • форма подання
Нагірська К. Є. [5]	Результат збору, ідентифікації, реєстрації, узагальнення та систематизації фінансової та нефінансової інформації у вигляді сукупності внутрішніх документів (звітів) для заінтересованих користувачів з метою оцінки, аналізу, контролю та планування діяльності підприємства і його структурних підрозділів.	<ul style="list-style-type: none"> • методика підготовки; • зміст звітів; • форма подання; • призначення
Попов А. Н. [6, с. 756]	Систематизована обліково-аналітична інформація у вигляді облікових і розрахункових показників, представлена по внутрішньо-фірмових формах і призначена для внутрішніх користувачів з метою прийняття ними управлінських рішень, не тільки поточного, але і стратегічного характеру	<ul style="list-style-type: none"> • зміст звітів; • форма подання; • призначення
Югансон І. А. [7]	Система необхідної релевантної цільової фінансової та нефінансової інформації про майно, капітал, зобов'язання, доходи та витрати структурних підрозділів організації, їх взаємозв'язки, господарські процеси та їх результати, про внутрішні та зовнішні фактори, яка передана у відповідній формі, орієнтована на користувача, використовується при плануванні, контролі та регулюванні показників фінансово-господарської діяльності організації	<ul style="list-style-type: none"> • зміст звітів; • форма подання; • призначення
Позов А. Х. [8]	(1) інструмент управління господарством (засіб інформаційного забезпечення процесу управління; засіб моніторингу економічного стану підприємства) та інструмент управління інформаційним забезпеченням (засіб адаптації та моніторингу облікової системи до потреб управління), і (2) елемент методу бухгалтерського обліку (засіб узагальнення (агрегації, синтезу) та надання облікової інформації), а також (3) документ, вміст якого представляє економічну інформацію у певному наборі фактичних (історичних) та оціночних (розрахункових) показників для порівняння їх планово-нормативних і досягнутих значень	<ul style="list-style-type: none"> • методика підготовки; • призначення; • зміст звітів
Іванова Ж. А. [9, с. 360 – 361]	Форма подання відомостей, істотних для вибору певного варіанта дій з безлічі альтернативних	<ul style="list-style-type: none"> • форма подання; • призначення
Бабкіна О. М. [10, с. 171]	Система взаємопов'язаних показників, що характеризують умови та результати діяльності компанії в цілому або окремих її підрозділів за звітний період	<ul style="list-style-type: none"> • зміст звітів; • періодичність подання

Таблиця 2

Характеристика основних видів звітності підприємства

Вид звітності	Зміст і рівень деталізації інформації				Періодичність формування				Вимірники (показники)			Користувачі		Методичні прийоми	
	операції	підрозділи	підприємство в цілому	зовнішнє середовище	до місяця	місяць	квартал	рік	вартісні	натуральні, трудові	якісні	внутрішні	зовнішні	бухгалтерського обліку	інших дисциплін
Бухгалтерська															
Фінансова															
Податкова															
Статистична															
Оперативна															
Внутрішньогосподарська															
Управлінська															

Джерело: розроблено автором.

була завжди. Штучний поділ облікових процедур підприємства на окремі, не пов'язані один з одним види обліку, фінансовий, податковий, управлінський, породжує додаткові витрати на їх ведення та узгодження, а також знижує корисність інформації» [11, с. 10].

У свою чергу Любимов М. О. зазначає, що «основна проблема полягає не в прийнятті або запереченні управлінського обліку як науки та практичної діяльності, а у визначенні його меж» [2, с. 9]. У науковій літературі вчений виділяє чотири варіанти позиціонування управлінського обліку, а саме: (1) управлінська звітність, як і фінансова та податкова, є окремими видами звітності, кожний з яких складається за даними бухгалтерського обліку; (2) управлінський облік виникає на перетині фінансового обліку з аналізом нефінансових даних; (3) управлінський облік частково перетинається з фінансовим в межах інформаційної системи підприємства; (4) управлінський облік і звітність включають фінансовий облік і звітність. Любимов М. О. стверджує, що «показники управлінської звітності формуються на основі інформації, одержаної з різних підсистем обліку», але не конкретизує взаємозв'язок бухгалтерського і управлінського обліку. У трьох з наведених ним моделей управлінського обліку місце бухгалтерського обліку не позначено взагалі. Натомість показаний взаємозв'язок управлінського та фінансового обліку. На думку науковця, «на сучасному етапі не існує жодної системи, яка б повністю задовольняла вимоги системи управління виробничим підприємством» [2, с. 22]. Він робить висновок про те, що такою «інтегрованою системою інформаційної підтримки процесу управління» має стати «система управлінської звітності».

У цілому погоджуючись з тезою про необхідність визначення меж управлінського обліку і звітності на основі їх порівняння з іншими видами обліку і звітності та розробки нової концепції управлінської звітності, зауважимо таке. Незаперечним є факт, що бухгалтерський облік є системою виявлення, вимірювання, реєстрації та накопичення даних про господарські операції підприємства і продукує звітність, яка є складовою інформаційної бази управління підприємством. Проте, прийняття рішень може вимагати аналізу інформації про зовнішнє середовище (умови, фактори) діяльності підприємства, потребувати не тільки кількісних, але й якісних показників. Крім того, для обробки даних у процесі складання управлінської звітності використовують методичні прийоми не тільки бухгалтерського обліку, але й планування, аналізу, контролю і т.д. Нарешті зазначимо, що обмеження деталізації інформації у фінансовій, податковій і статистичній звітності, які встановлені чинним законодавством України, фактично є компромісом інтересів 1) підприємства у збереженні конфіденційності своєї інформації та 2) користувачів звітності у отриманні більшої інформації. Існуючі обмеження зумовлюють неспроможність такої звітності задовольняти потреби внутрішніх користувачів в інформації, яка необхідна для управління підприємством. Як відомо, управлінська звітність дозволяє керівникам підприємства висувати власні вимоги щодо змісту, структури, рівня деталізації, форми подання, інших якісних і кількісних характеристик інформації.

Таким чином, ключові відмінності управлінської звітності пов'язані з тим, що вона призначена виключно для внутрішнього використання; включає, крім інформації про господарську діяльність підприємства, інформацію про зовнішнє середовище (умови) його діяльності і для

отримання необхідних даних використовує методичні прийоми не тільки бухгалтерського обліку, але й інших дисциплін. У результаті сьогодні управлінський облік і звітність змістовно та методологічно вийшли за межі традиційної системи бухгалтерського обліку та звітності, а подальший розвиток бухгалтерського обліку як інформаційної системи відбувається, «головним чином, шляхом еволюції саме управлінського обліку, який інтегрує принципи обліку, і фінансового менеджменту» [1, с. 301]. Непоодинокі дослідження присвячені аналізу структури й особливостям побудови системи «управлінський облік – управлінська звітність». На сьогодні все більше прихильників отримує думка про те, що управлінська звітність є «самостійною системою надання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту» [12, с. 434].

Важливо визначити, на яких засадах реалізується зв'язок управлінської звітності і управлінського обліку. Розглядаючи питання співвідносності звітності та бухгалтерського обліку, Хомин П. Я. зауважує: «в інформаційній площині обґрунтовано можна вважати, що перша є підметом, а другий – присудком» [13, с. 8]. Такий висновок абсолютно погоджується з безперервним і суцільним характером бухгалтерського обліку. Проте, арсенал методів управлінського обліку використовується на практиці у тій мірі, наскільки це відповідає завданню підготовки управлінської звітності. Любимов М. О. опосередковано висловлює аналогічне твердження. Він стверджує, що «інформаційною базою формування управлінської звітності є інформація, створена у фінансовому, управлінському, податковому й інших системах обліку конкретного підприємства. Управлінська звітність, у свою чергу, є засобом інформаційного забезпечення процесу управління підприємством» [2, с. 9 – 10]. Більш чітко висловився Німчинов П. П., який підкреслив: «для бухгалтерського обліку звітність як система узагальнених показників є директивною, вказівкою, в яких показниках слід узагальнювати дані поточного обліку» [14, с. 134]. Тобто управлінська звітність виконує функцію управління обліком з метою збору, накопичення та надання інформації, необхідної для прийняття економічних рішень, які б гарантували існування підприємства в довгостроковій перспективі.

Такі висновки цілком погоджуються з концептуальними положеннями управлінського обліку, які сформульовані Костюковою Є. І. та Башкатовою Т. А. [15, с. 12 – 17]. Схему взаємозв'язку елементів концептуальних положень управлінського обліку російські вчені побудували з двох підсистем:

1) варіативного поля управлінської звітності, основою якого є інтереси користувачів облікової інформації (власників, менеджерів всіх ієрархічних рівнів організації, її працівники та інші особи); їм підпорядковується управлінська звітність, у тому числі її мета та види (комплексні звіти, звіти по ключовим показникам, аналітичні звіти, стратегічні звіти);

2) фундаментальних основ управлінського обліку, які включають постулати теорії обліку, принципи управлінського обліку, його базові поняття та категорії, характеристику даних системи, техніку і технологію.

Підтримуючи таку ієрархію системи управлінського обліку і звітності, пропонуємо такий алгоритм формування управлінської звітності (рис. 1). Вихідною точкою алгоритму є вимоги користувачів управлінської звітності до інформа-

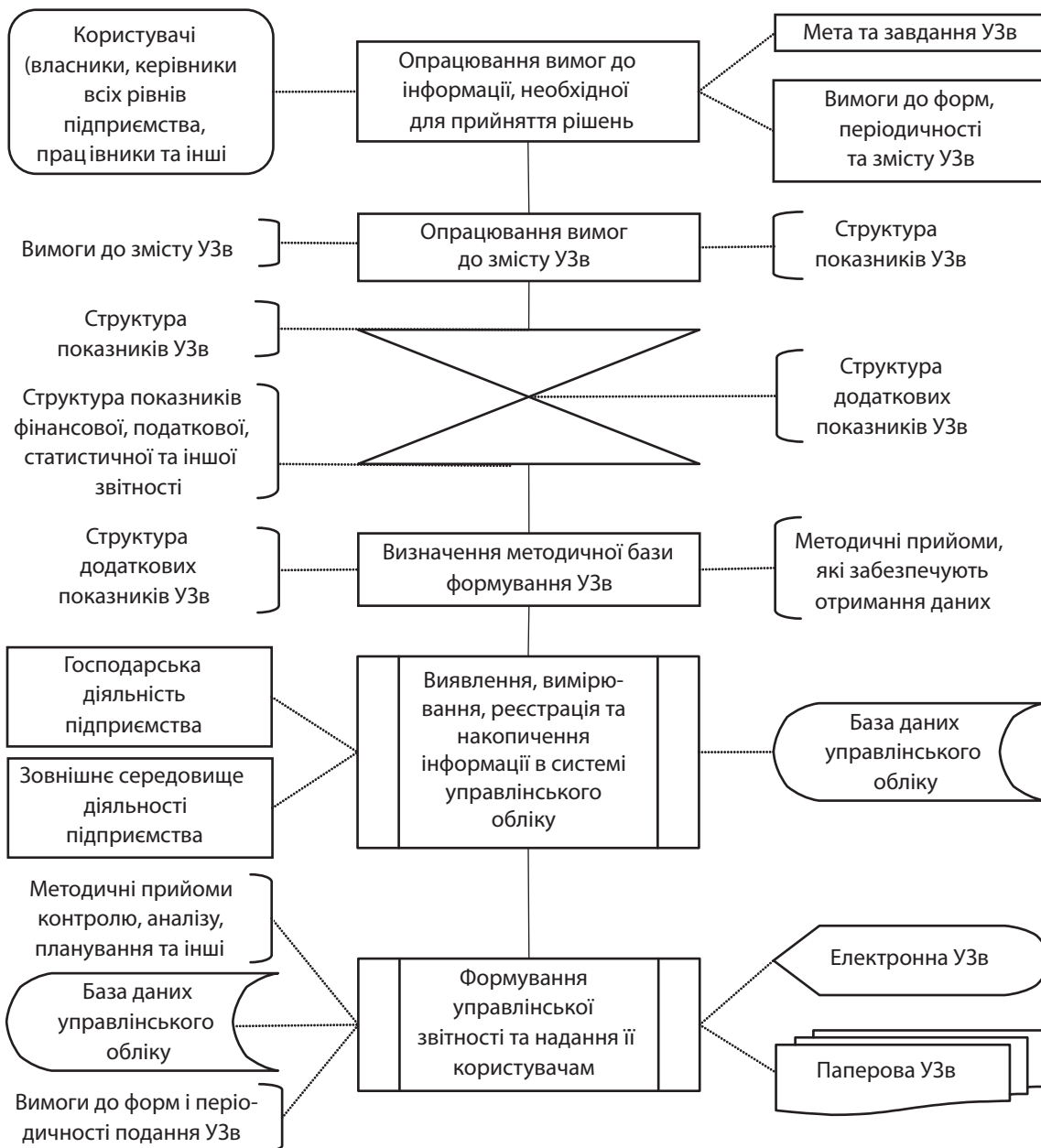

Рис. 1. Алгоритм формування управлінської звітності (УЗв)

Джерело: розроблено автором.

ції, необхідної для прийняття рішень. Такі вимоги визначають мету, завдання і основні параметри управлінської звітності. Далі через порівняння вимог до управлінської звітності з показниками інших форм звітності встановлюють необхідність у визначенні додаткових показників і формалізують вимоги до організації та методики управлінського обліку. Наступним кроком процесу формування управлінської звітності є вибір методичних прийомів управлінського обліку, які забезпечують отримання даних, додаткових до вже наданих іншими обліковими системами.

Отже, управлінська звітність за своєю сутністю є не лише джерелом інформації, але й засобом формалізації вимог внутрішніх користувачів до облікової інформації. Вона виконує організаційну роль при виборі методики обліку і узагальненні даних.

Необхідно чітко усвідомити, що на відміну від бухгалтерського обліку і звітності (який безперервно збирає інформацію про всі об'єкти обліку), у системі управлін-

ського обліку збирається і обробляється тільки така інформація, яка необхідна для складання конкретних форм звітності відповідно до вимог користувачів.

Сторожук Т. М. [16] зазначає: «менеджерам необхідні не просто поточні дані, а відповідним чином оброблена, систематизована та узагальнена інформація, перетворена у показники, які надає звітність». У цьому зв'язку роль сучасних інформаційних технологій важко переоцінити. На нашу думку, обов'язкову автоматизацію формування управлінської звітності слід визнати одним з базових принципів, який важливий для виконання регламентів, які визначають 1) оцінку об'єктів звітності, обсяг і формат подання інформації про них у бухгалтерській управлінській звітності; 2) організаційні питання побудови системи управлінського обліку, що забезпечує надання обліково-аналітичної інформації, яка необхідна для складання управлінської звітності; 3) інформаційні потоки, що забезпечують збір і контроль інформації, необхідної для обробки та надання управлінської

звітності; 4) методику розрахунку показників управлінської звітності; 5) порядок подання (строки, адреси, обсяги) бухгалтерської управлінської звітності [17; 18]. Зазначене забезпечить умови для створення інтегрованої обліково-аналітичної бази даних (єдиного інформаційного простору), що сприятиме створенню такої управлінської звітності, що відповідатиме вимогам користувачів і сприятиме підвищенню ефективності управління підприємством.

Подальший розвиток теорії та практики формування управлінської звітності слід спрямувати на автоматизацію рутинних процедур на основі сучасних комп'ютерних технологій. Це дозволить суттєво скоротити час на підготовку звітності та число помилок, що пов'язані з «людським фактором» [19, с. 25 – 35], і забезпечить ефективне використання різноманітних методик при складанні управлінської звітності [20]. Проте головною перевагою автоматизації обліково-звітної роботи на підприємстві та, зокрема процесу формування управлінської звітності, є створення єдиного інформаційного простору і забезпечення внутрішніх користувачів своєчасною, достовірною і релевантною інформацією.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє стверджувати таке:

1. У широкому розумінні звітність є джерелом інформації, яка за своїм змістом і формою повинна відповідати призначенню – вимогам користувачів.

2. Ототожнення управлінської звітності з внутрішньогосподарською або оперативною, а також визначення її місця як доповнення до фінансової звітності, що формується у межах бухгалтерського обліку, не відповідає сучасній практиці та вимогам інформаційного забезпечення управління підприємством, не враховує новітні функціональні можливості пов'язані з комп'ютеризацією обліку. Змістовно та методологічно управлінський облік і звітність поглинають і виходять за межі бухгалтерського обліку та звітності.

3. Управлінська звітність – це звітність для внутрішніх користувачів, яка включає інформацію про господарську діяльність підприємства та умови її здійснення, підготовлена з використанням методичних прийомів бухгалтерського обліку, планування, аналізу, контролю й інших дисциплін.

4. Управлінська звітність є засобом формалізації вимог користувачів до інформації і, як самостійна система, виконує функцію управління обліком з метою збору, накопичення та надання інформації, необхідної для прийняття економічних і соціальних рішень.

5. Подальші теоретичні дослідження мають бути спрямовані на обґрунтування та розробку методології та організації єдиного інформаційного простору підготовки та надання управлінської звітності користувачам на основі сучасних інформаційних технологій. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Голов С. Ф.** Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С. Ф. Голов. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 522 с.

2. **Любимов М. О.** Формування управлінської звітності підприємств (на прикладі харчової промисловості) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / М. О. Любимов. – Одеса, 2012. – 22 с.

3. **Іваненко В. О.** Облікове забезпечення формування та аналізу статистичної звітності з виробництва продукції промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В. О. Іваненко. – Житомир, 2011. – 23 с.

4. **Карпенко О. В.** Класифікація управлінської звітності як основа розуміння її сутності / О. В. Карпенко, М. О. Любимов // Фінансова система України : зб. наук. пр. – Острог : Острозька академія, 2011. – Вип. 16. – С. 145 – 151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/211/1/1.pdf>

5. **Нагірська К. Є.** Формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / К. Є. Нагірська. – К., 2012. – 26 с.

6. **Попов А. Н.** Управленческая отчетность: критический анализ существующих подходов и определений / А. Н. Попов // Фундаментальные исследования. – 2012. – № 6. – С. 753 – 757.

7. **Югансон И. А.** Управленческая отчетность: сущность и принципы формирования / И. А. Югансон // Бухгалтерский учет. – 2008. – № 5. – С. 45 – 46.

8. **Позов А. Х.** Формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / А. Х. Позов. – К., 2013. – 22 с.

9. **Иванова Ж. А.** Внутренняя управленческая отчетность как информационная основа анализа / Ж. А. Иванова // Вопросы экономики и права, 2011. – № 4. – С. 360 – 364.

10. **Бабкина О. М.** Разработка форм стратегической управленческой отчетности / О. М. Бабкина // Известия Иркутской гос. экон. академии, 2010. – № 5. – С. 170 – 175.

11. **Жданова А. Б.** Международные системы управленческого учета : учеб. пособие / А. Б. Жданова. – Томск : Изд-во Томского политехн. ун-та, 2011. – 162 с.

12. **Шигун М. М.** Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації / М. М. Шигун, В. О. Іваненко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжн. зб. наук. праць ЖДТУ, 2008. – Вип. 3 (12). – С. 432 – 443.

13. **Хомин П. Я.** Формування звітності в підсистемах управлінського, фінансового й податкового обліку : монографія. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 349 с.

14. **Німчинов П. П.** Загальна теорія бухгалтерського обліку. – К. : Вища школа, 1977. – 240 с.

15. **Костюкова Е. И.** Организационно-методические основы функционирования системы управленческого учета / Е. И. Костюкова, Т. А. Башкатова // Международный бухгалтерский учет. – 2011. – № 36. – С. 12 – 17.

16. **Сторожук Т. М.** Внутрішньогосподарська звітність підприємства : матеріали міжн. наук.-практ. конф. «Научна мысль информационного века – 2012» : Экономические науки. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/8_NMIW_2012/Economics/

17. **Слободняк И. А.** Регламенты формирования информации внутренней бухгалтерской отчетности / И. А. Слободняк // Международный бухгалтерский учет, 2011. – № 11 (161). – С. 21 – 30.

18. **Шалаева Л. В.** Актуальные проблемы формирования современной концепции управленческого учета / Л. В. Шалаева // Международный бухгалтерский учет. – 2012. – № 16 (214). – С. 16 – 24.

19. **Миринова Ю. М.** Автоматизация процесса подготовки отчетности по международным стандартам / Ю. М. Миринова // Международный бухгалтерский учет. – 2012. – № 16 (214). – С. 25 – 35.

20. Карпенко О. В. Проблеми розробки методичної бази системи управлінської звітності / О. В. Карпенко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія. – 2012. – № 1 (153). – С. 12 – 21.

REFERENCES

Babkina, O. M. "Razrabotka form strategicheskoy upravlencheskoy otchetnosti" [Developing forms of strategic management accounting]. *Izvestiia Irkutskoy gosudarstvennoy ekonomicheskoy akademii*, no. 5 (2010): 170-175.

Holov, S. F. *Bukhhalterskiy oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektivy rozvytku* [Accounting in Ukraine: analysis and prospects for development]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury, 2007.

Ivanenko, V. O. "Oblikove zabezpechennia formuvannia ta analizu statystychnoi zvitnosti z vyrobnytstva produktsii promyslovykh pidpriemstv" [Accounting software development and analysis of statistical reports of production enterprises]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.09, 2011.

Ivanova, Zh. A. "Vnutrenniaia upravlencheskaia otchetnost kak informatsionnaia osnova analiza" [Internal management reporting information as a basis of analysis]. *Voprosy ekonomiki i prava*, no. 4 (2011): 360-364.

Karpenko, O. V., and Liubymov, M. O. "Klasyfikatsiia upravlinskoi zvitnosti iak osnova rozuminnia ii sutnosti" [Classification management reporting as a basis for the understanding of its essence]. <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/211/1/1.pdf>

Khomyn, P. Ya. *Formuvannia zvitnosti v pidsystemakh upravlinskoho, finansovoho i podatkovoho obliku* [Formation reporting subsystem management, financial and tax accounting]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2004.

Kostiukova, E. I., and Bashkatova, T. A. "Organizatsionno-metodicheskie osnovy funktsionirovaniia systemy upravlencheskogo ucheta" [Organizational and methodological foundations of the management accounting system]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet*, no. 36 (2011): 12-17.

Karpenko, O. V. "Problemy rozrobky metodychnoi bazy systemy upravlinskoi zvitnosti" [Problems develop methodological basis of management reporting]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnogo ekonomichnogo universytetu. Ekonomika, politolohiia, istoriia*, no. 1 (153) (2012): 12-21.

Liubymov, M. O. "Formuvannia upravlinskoi zvitnosti pidpriemstv (na prykladi kharchovoi promyslovosti)" [Formation of management reporting (for example, the food industry)]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.09, 2012.

Mironova, Yu. M. "Avtomatizatsiia protsessa podgotovki otchetnosti po mezhdunarodnym standartam" [Automating the process of reporting on international standards]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet*, no. 16 (214) (2012): 25-35.

Nimchynov, P. P. *Zahalna teoriia bukhgalterskoho obliku* [The general theory of accounting]. Kyiv: Vyshcha shkola, 1977.

Nahirska, K. IE. "Formuvannia upravlinskoi zvitnosti silskohospodarskykh pidpriemstv" [Formation farm management reporting]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.09, 2012.

Popov, A. N. "Upravlencheskaia otchetnost: kriticheskiy analiz sushchestvuiushchikh podkhodov i opredeleniy" [Management reporting: a critical analysis of existing approaches and definitions]. *Fundamentalnye issledovaniia*, no. 6 (2012): 753-757.

Pozov, A. Kh. "Formuvannia vnutrishnyehospodarskoi (upravlinskoi) zvitnosti promyslovykh pidpriemstv" [Formation farm (management) reporting industry]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.09, 2013.

Storozhuk, T. M. "Vnutrishnyehospodarska zvitnist pidpriemstva" [Farm enterprise reporting]. http://www.rusnauka.com/8_NMIW_2012/Economics/

Slobodniak, I. A. "Reglamenti formirovaniia informatsii vnutrenney bukhgalterskoy otchetnosti" [Schedules forming internal accounting information]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet*, no. 11 (161) (2011): 21-30.

Shalaeva, L. V. "Aktualnye problemy formirovaniia sovremennoy kontseptsii upravlencheskogo ucheta" [Actual problems of formation of the modern concept of management accounting]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet*, no. 16 (214) (2012): 16-24.

Shyhun, M. M., and Ivanenko, V. O. "Vydy zvitnosti pidpriemstv: pidkhody do ikh klasyfikatsii" [Types of reporting: approaches to classification]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 3 (12) (2008): 432-443.

Yuganson, I. A. "Upravlencheskaia otchetnost: sushchnost i printsipy formirovaniia" [Management reporting: the nature and principles of formation]. *Bukhhalterskiy uchet*, no. 5 (2008): 45-46.

Zhdanova, A. B. *Mezhdunarodnye systemy upravlencheskogo ucheta* [International management accounting system]. Tomsk: TPU, 2011.